

# روزنامه‌چه ظفر: تحلیل ساختاری و بصری

تصنیف:

ارشیا امینی

(عضو هیأت علمی دانشگاه هرمزگان)

|                      |                                                                                         |
|----------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه              | ارمینی، ارشیا، -                                                                        |
| عنوان قراردادی       | جهانگشای نادری، برگزیده                                                                 |
| عنوان و نام پدید آور | روزنامه‌چه ظفر: تحلیل ساختاری و بصری / تصنیف ارشیا ارمینی.                              |
| مشخصات نشر           | تهران: دانشگاه هرمزگان، ۱۳۹۶-                                                           |
| مشخصات ظاهری         | ۱۵۶ ص.: مصور (رنگی).                                                                    |
| شابک                 | ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۷۹-۵۵-۷ :                                                                     |
| وضعیت فهرست نویسی    | فیا                                                                                     |
| موضوع                | استرآبادی، محمد مهدی بن محمدنصیر - ۱۱۸۰ ق. جهانگشای نادری- نقاشی‌ها، مینیاتورها و غیره. |
| رژیم                 | نادرآقشار، شاه ایران، ۱۱۰۰-۱۱۶۰ ق.                                                      |
| موضوع                | نسخه‌های خطی فارسی- ایران                                                               |
| موضوع                | Manuscripts, Persian- Iran                                                              |
| موضوع                | نثر فارسی- قرن ۱۳ ق.                                                                    |
| موضوع                | Persian Prose Literature - 18 th century :                                              |
| موضوع                | ایران- تاریخ - افشاریان، ۱۱۴۸-۱۲۱۸ ق.                                                   |
| موضوع                | Iran- History- Afsharids, 1735-1808                                                     |
| شناسه افزوده         | استرآبادی، محمد مهدی بن محمدنصیر، - ۱۱۸۰ ق. جهانگشای نادری، برگزیده                     |
| شناسه افزوده         | دانشگاه هرمزگان، انتشارات                                                               |
| رده‌بندی کنگره       | ۷۴۵/۶۷۰۹۵۵ : ۱۱۵ - ۹۰۱۲ ND ۳۳۹۹/۱۱۵                                                     |
| رده‌بندی دیویی       | ۷۴۵/۶۷۰۹۵۵ :                                                                            |
| شماره کتابشناسی ملی  | ۵۱۲۹۲۰۱ :                                                                               |

|              |                                      |
|--------------|--------------------------------------|
| نام کتاب:    | روزنامه‌چه ظفر: تحلیل ساختاری و بصری |
| ناشر:        | دانشگاه هرمزگان                      |
| مؤلف:        | ارشیا ارمینی                         |
| چاپ و صحافی: | مارال                                |
| نوبت چاپ:    | اول / ۱۳۹۶                           |
| تیراژ:       | ۵۰۰ نسخه                             |
| قیمت:        | ۱۲۰۰۰۰ ریال                          |

ISBN:978-600-7279-55-7

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۷۹-۵۵-۷

فروش اینترنتی در تارنمای دانشگاه هرمزگان (مرکز نشر)

WWW.hormozgan.ac.ir

تلفن: ۶۹۰۷۷۱۴ (۰۲۱)

نگارنده در کتاب حاضر به شرح و تحلیل ساختاری نگاره‌های نسخه مصور روزنامه ظفر نوشته میرزا مهدی‌خان استرآبادی که امروزه با عنوان تاریخ جهانگشای نادری و یا تاریخ نادری شهرت دارد، پرداخته است. در صفحه بیست و نهم از کتاب تاریخ جهانگشای نادری به تصحیح استاد گرانقدر سید عبدالله انوار، چنین آمده که میرزا مهدی‌خان استرآبادی کتاب خود را روزنامه ظفر نام نهاده است. همین موضوع، نگارنده این سطور را بر آن داشت که عنوان کتاب کنونی را روزنامه ظفر نام گذارد تا نام اصلی و مستند این کتاب تاریخی بر کسی پوشیده نماند. قابل ذکر است که در متن کتاب حاضر در هر قسمتی که نامی از این نسخه برده می‌شود، از عنوان روزنامه ظفر استفاده شده است.

درباره این نسخه خطی، به جز مقدمه کوتاهی که دکتر عبدالعلی ادیب برومند در مقدمه کتاب تاریخ جهانگشای نادری که در تاریخ ۱۳۷۰ ه.ش. و از روی اصل نسخه متعلق به ایشان به چاپ رسید و در آن به معرفی جمالی از نگاره‌های این نسخه پرداخته‌اند، تاکنون کتابی درباره این نسخه و تجزیه و تحلیل نگاره‌های آن نوشته نشده است. کتاب حاضر، نخستین کتابی است که نگارنده این سطور، صورتی علمی به بررسی ساختاری نگاره‌های این نسخه مصور پرداخته و آن را به نگارش در آورده است. امید است، این کتاب برای دانشجویان رشته‌های نگارگری و نقاشی ایرانی و همچنین پژوهشگران و محققان هنر به ویژه حوزه هنرهای تجسمی، سودمند باشد.

بر خود فرض می‌دانم که از راهنمایی‌های ارزنده و مؤثر استاد بزرگوار جناب آقای مهدی حسینی، عضو محترم هیأت علمی دانشگاه هنر تهران و از همکار درازمدت، سرکار خانم زهره مرادی عضو هیأت علمی گروه هنر و صنایع دستی دانشگاه هرمزگان در راستای چاپ کتاب و در بخش تحلیل تصاویر از همیاری دوست عزیزم سرکار خانم مژگان میرزایی، مدرس دانشگاه و پژوهشگر هنر، سپاسگزاری نمایم.

همچنین از مدیر محترم مرکز چاپ و نشر دانشگاه هرمزگان جناب آقای دکتر پیمان رضایی و از کارکنان محترم مرکز چاپ و نشر دانشگاه هرمزگان جناب آقای مجید میرزاده و سرکار خانم سمیعی به سبب همکاری مؤثر در روند چاپ کتاب سپاسگزاری می‌نمایم.

## فهرست مطالب

### فصل اول: معرفی نسخه مصوّر روزنامه ظفر

- روزنامه ظفر ..... ۳
- میرزا مهدی خان استرآبادی ..... ۷

### فصل دوم: مروری بر وقایع ایران از اواخر صفویه تا آغاز دولت نادرشاه افشار

- ایران در اواخر دوره صفویه تا آغاز حکومت نادرشاه افشار ..... ۱۳
- نادرشاه اشا ..... ۱۶
- پایان کار نادرشاه افشار ..... ۱۸

### فصل سوم: تحلیل، ساختار، و بصری مجالس رزمی روزنامه ظفر

- مجالس رزمی روزنامه ظفر ..... ۲۵
- مجلس اول، نبرد مهماندوست دامغان ..... ۲۷
- تحلیل ساختاری نگاره نبرد مهماندوست دامغان ..... ۲۸
- مجلس دوم، جنگ مورچه خورت اصفهان ..... ۳۲
- تحلیل ساختاری نگاره نبرد مورچه خورت اصفهان ..... ۳۳
- مجلس سوم، نبرد زرقان ..... ۳۶
- تحلیل ساختاری نگاره نبرد زرقان شیراز ..... ۳۷
- مجلس پنجم، محاصره هرات ..... ۴۱
- تحلیل ساختاری نگاره تسخیر قلعه هرات ..... ۴۲
- مجلس ششم، نبرد نادر با توپال عثمان پاشا در قراپه ..... ۴۵
- تحلیل ساختاری نگاره جنگ نادر با توپال عثمان پاشا ..... ۴۵
- مجلس هفتم، نبرد نادر با عبدالله پاشا عثمانی ..... ۵۰
- تحلیل ساختاری نگاره نبرد نادر با عبدالله پاشا فرمانده سپاه عثمانی ..... ۵۰
- مجلس نهم، نبرد قندهار ..... ۵۳
- تحلیل ساختاری نگاره محاصره قندهار ..... ۵۴

- مجلس دهم، نبرد کرنال ..... ۵۶
- تحلیل ساختاری نگاره نبرد کرنال ..... ۵۹
- مجلس سیزدهم، نبرد نادر با ایلبارس و تصرف خوارزم ..... ۶۲
- تحلیل ساختاری نگاره نبرد نادر با ایلبارس و تصرف خوارزم ..... ۶۳
- مجلس چهاردهم، نبرد نادر با یگن محمد پاشا فرمانده نیروی عثمانی ..... ۶۷
- تحلیل ساختاری نگاره نبرد نادر با یگن محمد پاشا عثمانی ..... ۶۸
- شباهت آثار رزمی محمد زمان با نگاره‌های رزمی روزنامه‌چہ ظفر ..... ۷۱

### فصل چهارم: تحلیل ساختاری و بصری مجالس بزمی روزنامه‌چہ ظفر

- مجالس بزمی، روزنامه‌چہ ظفر ..... ۷۹
- مجلس چهارم، رزمی رضاقلی میرزا ..... ۸۰
- تحلیل ساختاری، بصری، مجلس چهارم ..... ۸۲
- مجلس هشتم، تاجگذاری نادر در دشت مغان ..... ۸۵
- تحلیل ساختاری مجلس هشتم ..... ۸۶
- شباهت‌های تصویری دو مجلس، بزم و هشتم ..... ۸۹
- مجالس یازدهم و دوازدهم ..... ۹۰
- تحلیل ساختاری مجلس یازدهم ..... ۹۰
- تحلیل ساختاری مجلس دوازدهم ..... ۹۳
- تحلیل نقش آب در دو مجلس یازدهم و دوازدهم ..... ۹۶
- تشابه ساختاری مجالس بزمی روزنامه‌چہ ظفر با نقاشی‌های گورکانی هند ..... ۹۹
- تأثیر عناصر بصری نقاشی‌های گورکانی هند در نگاره‌های روزنامه‌چہ ظفر ..... ۱۰۳
- مقایسه تطبیقی نگاره‌های بزمی روزنامه‌چہ ظفر با نقاشی‌های دیواری کاخ چهلستون اصفهان ..... ۱۱۱
- رنگ‌بندی نگاره‌های نسخه روزنامه‌چہ ظفر ..... ۱۱۴
- سخن پایانی ..... ۱۱۹
- الواح رنگی ..... ۱۲۱
- منابع ..... ۱۳۳